

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Білоцерківський національний аграрний університет
Агробіотехнологічний факультет

Спеціальність 201 «Агрономія»

Допускається до захисту

Завідувач кафедри технологій в рослинництві та захисту рослин

канд. с.г наук, доцент _____ Т.В. Панченко

« ____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ВПЛИВ РІЗНИХ СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ НА ЗАСМІЧЕНІСТЬ ҐРУНТУ НАСІННЯМ БУР'ЯНІВ, ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ І УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ НВЦ БНАУ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконав Щербина Олександр Сергійович _____

Науковий керівник, канд. с.г наук Остренко М.В. _____

Рецензент, канд. с.г наук Куманська Ю.О. _____

Я Щербина Олександр Сергійович засвічую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023

**БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Спеціальність: 201 «Агрономія»

Затверджую

Гарант ОП 201 Агрономія

доктор с.г. наук М.Б. Грабовський

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

Щербині Олександр Сергійовичу

прізвище, ім'я та по батькові

Тема: Вплив різних способів обробітку на засміченість ґрунту насінням бур'янів, забур'яненість посівів і урожайність пшениці озимої в умовах НВЦ БНАУ Білоцерківського району Київської області.

Затверджено наказом ректора № ____ від _____

Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до «1» листопада 2023 р.

- Перелік питань, що розробляються в роботі.

- a. визначити вміст насіння бур'янів у ґрунті;
- b. визначити забур'яненість посівів озимої пшениці за вегетаційний період;
- c. встановити видовий склад бур'янів у посівах озимої пшениці;
- d. визначити структуру урожайності озимої пшениці;
- e. визначити урожайність зерна озимої пшениці;
- f. провезти економічний аналіз ефективності вирощування озимої пшениці при різних способах обробітку ґрунту;
- g. на основі отриманих результатів зробити відповідні висновки та пропозиції;
- h. опрацювати до 50 літературних джерел та зробити розділ огляд літератури

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	До 1 жовтня 2023 р.	виконано
Методична частина	До 1 жовтня 2023 р.	виконано
Дослідницька частина	2022-2023 рр.	виконано
Оформлення роботи	Жовтень 2023 р.	виконано
Перевірка на плагіат	Листопад 2023 р.	виконано
Подання на рецензування	Листопад 2023 р.	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Листопад 2023 р.	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи _____ доцент Остренко М.В.

підпис

Здобувач _____

Щербина О.С.

підпис

Дата отримання завдання «06» квітня 2022 р.

РЕФЕРАТ

Щербина Олександр Сергійович. Вплив різних способів обробітку на засміченість ґрунту насінням бур'янів, забур'яненість посівів і урожайність пшениці озимої в умовах НВЦ БНАУ Білоцерківського району Київської області.

Досліджено: вплив дії трьох способів обробітку на агрофізичні показники ґрунту і урожайність пшениці озимої в умовах НВЦ БНАУ Білоцерківського району Київської області.

Використано: польові та лабораторні методи досліджень, проведено математичну обробку результатів досліджень.

Виявлено: що всі структурні показники ґрунту, забур'яненість насаджень картоплі і суха маса рослин бур'янів, урожайність та економічні показники кращі при оранці і поверхневому обробітку, ніж при безвідвальному.

Зроблено висновок: оранку ґрунту під озиму пшеницю доцільно впродовж двох років підряд замінювати на поверхневий обробіток, що знижує енерговитрати та підвищує рентабельність вирощування культури.

Одержані результати: при оранці та поверхневому обробітку урожайність озимої пшениці за два роки була однаковою. Крім того, при застосуванні зазначених обробітків ґрунту зберігаються кращі елементи його родючості.

Кваліфікаційна робота магістра містить 63 сторінки, 10 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел із 39 найменувань, 2 додатки.

Ключові слова: пшениця озима, оранка, поверхневий обробіток ґрунту, безвідвальний обробіток ґрунту, урожайність.

ANNOTATION

Shcherbyna Oleksandr Sergiyovych. Influence of different methods of cultivation on soil contamination with weed seeds, weediness of crops and yield of winter wheat in the conditions of the Research Center of BNAU, Bila Tserkva district, Kyiv region.

Researched: influence of three tillage methods on soil agrophysical parameters and yield of winter wheat in the conditions of the BNAU Research Center in Bila Tserkva district of Kyiv region.

Used: field and laboratory research methods, and mathematical processing of research results.

Detected: that all structural parameters of the soil, weediness of potato plantations and dry mass of weed plants, yield and economic indicators are better with plowing and surface tillage than with no-ti.

It was concluded: it is advisable to replace plowing for winter wheat with surface tillage for two consecutive years, which reduces energy costs and increases the profitability of growing the crop.

Obtained results: plowing and surface tillage resulted in the same winter wheat yields over the two years. In addition, the best elements of soil fertility are preserved when applying these tillage method.

Qualification work the master's thesis contains 63 pages, 10 tables, 7 figures, a list of 39 references, and 2 appendic.

Key words: winter wheat, plowing, surface tillage, no-till tillage, yield.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ДІЯ СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ НА ЗАСМІЧЕНІСТЬ ҐРУНТУ НАСІННЯМ БУР'ЯНІВ, ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ І УРОЖАЙНІСТЬ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ (огляд літератури)	8
РОЗДІЛ 2 БОТАНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ (об'єкт досліджень)	14
РОЗДІЛ 3 УМОВИ, МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	
3.1. Характеристика ґрунтів зони та дослідної ділянки	24
3.2. Погодні умови в роки проведення досліджень	25
3.3. Мета й завдання досліджень	27
3.4. Програма і методика досліджень	28
3.5. Агротехніка вирощування пшениці озимої	29
РОЗДІЛ 4 РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	31
4.1. Засміченість ґрунту насінням бур'янів на полях при вирощуванні озимої пшениці	31
4.2. Забур'яненість посівів озимої пшениці за вегетаційні періоди 2022 та 2023 рр.	38
4.3. Урожайність зерна дослідної культури	48
4.4. Економічна ефективність вирощування озимої пшениці при різних способах обробітку ґрунту	51
ВИСНОВКИ	53
ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56
ДОДАТКИ	60

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамчук В.В., Мойсеєнко В.К. Землеробство майбутнього і техніка для нього // Вісник агр. науки. - 2001. - №11. - С. 55-60.
2. Безручко О.І. Шкодочинність бур'янів у посівах с.-г. культур // Агрінком. – 1998. - №2. – С. 11-12.
3. Бомба М.Я. Біологічна активність сірих лісових ґрунтів під дією антропогенних чинників// Вісник агр. науки . – 2003. - №12. – С.13 – 16.
5. Булигін С.Ю., Боряков В.І., Фролов В.О. Ґрунтозахисно-меліоративне впорядкування реформованих господарств // Вісник агр. науки. 2004. - №10. С. 57-59.
6. Воропін І.П., Самотуга С.Я. Енергозберігаюча технологія обробітку ґрунту у лівобережному Лісостепу України // Вісник агр. науки. – 1999. - №9. – С. 36-38.
8. Грабак Н.Х. Поліпшення обробітку ґрунту в Степу // Вісник агр. науки. - 2003. - №3. - С. 12-14.
9. Демиденко О.В., Шикула М.К. Агрохімічні властивості структурних агрегатів чорнозему в умовах ґрунтозахисного землеробства // Вісник агр. науки. - 2003. - №12. - С. 16-22.
10. Дем'янюк О.С. Продуктивність культур при різних способах обробітку дерново-підзолистого ґрунту // Вісник агр. науки. - 2002. - №4. - С. 21-23.
14. Канівець В.І., Черствий С.М. Мінералізація та гуміфікація рослинних решток і гною в чорноземі вилугуваному легкосуглинковому // Вісник агр. науки. - 2001. - №9. - С. - 9-12.
16. Коломієць М.В. Вплив технології обробітку на фітосанітарний стан ґрунту в умовах Лісостепу // Вісник агр. науки. - 2000. - №2. - С. 13-16.
17. Лінник М.К., Гуков Я.С. Наукові засади технічної політики в аграрному секторі України // Вісник агр. науки. - 2005. - №6. - С. 5-9.

18. Лук'яненко А.С. Еколого-економічна ефективність ґрунтозахисної системи землеробства // Вісник агр. науки. - 2000. - №5. - С. 81-83.
19. Малієнко А.М., Тараріко Н.М. Удосконалення методичних підходів оцінки забур'яненості ґрунту // Вісник агр. науки. - 2003. - №5. - С. 9-11.
20. Манько Ю.П., Маліборський І.І. Протибур'янова ефективність систем основного обробітку ґрунту в зернопросапних сівозмiнах // Вісник агр. науки. - 1997. - №7. - С. 31-33.
21. Медведєв В.В., Линдіна Т.Є. Наукові передумови мінімалізації основного обробітку ґрунту і перспективи його впровадження на Україні // Вісник агр. науки. - 2001. - №7. - С. 5-8.
22. Медведєв В.В. і ін. Про державні пріоритети та національну програму з охорони і підвищення родючості ґрунтів//Вісник агр. науки. - 2003. - №7. - С. 5-9.
24. Носко Б.С. Шляхи збереження чорноземів України // Вісник агр. науки. - 2003. - №1. - С. 24-27.
26. Пабат І.А., Чугук В.І. Протиерозійна стійкість технологій обробітку ґрунту під озиму пшеницю на схилових землях // Вісник агр. науки. - 2000. - №3. - С. 17-19.
27. Павловський В.Б. Ефективність добрив на різних фонах обробітку ґрунту в зернопросапній сівозміні. //Вісник БДАУ, в.15. - Б.Церква. - 2001. - С. 103-108.
28. Примак І.Д. Продуктивність плодозмінних сівозмiн залежно від систем зяблевого обробітку в центральному Лісостепу України //Вісник БДАУ, в.26. - Б. Церква. - 2003. - С. 94-103.
30. Рожко В.М. Вплив основного обробітку ґрунту на його біологічну активність та врожайність культур у зернобуряковій сівозміні // Вісник агр. науки. - 1998. - №9. - С. 30-32.